

Особливості розташування закладів спеціалізованої мистецької освіти

Ілля Троїцький студент¹ (ORCID 0009-0005-0932-9755), Тетяна Кашенко, канд. арх, доц.¹ (ORCID 0000-0002-8535-8399),
Олексій Селиванов, ст. викл.¹ (ORCID 0000-0001-9385-0060),
Володимир Король, доц.¹ (ORCID 0000-0001-5474-5321)

¹ Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ, Україна

АНОТАЦІЯ

Дослідження присвячене особливостям розташування закладів спеціалізованої мистецької освіти у містах. Розглядаються ключові принципи вибору місць для розташування таких установ з урахуванням транспортної доступності, близькості до громадських центрів, історичних осередків, тяжіння до житлових районів та рекреаційних зон. Аналізується вплив місця розташування на архітектурно-планувальні підходи, які мають забезпечити ефективну інтеграцію закладів у міське середовище та сприяти їх оптимальному функціонуванню в контексті сучасної урбаністичної практики.

Ключові слова: заклади спеціалізованої мистецької освіти, школа, ліцей, міське середовище, урбанізація, енергоефективність.

1. ВСТУП

У контексті динамічного розвитку міст питання розміщення спеціалізованих закладів освіти набуває особливої актуальності. Багато існуючих мистецьких шкіл та ліцей є застарілими і не відповідають сучасним вимогам до творчої та загальної освіти. Застарілі інфраструктурні рішення, низькі показники енергоефективності, обмеженість простору та недостатня інтеграція з середовищем міста призводять до неефективного використання ресурсів і зниження якості освітніх процесів. Спеціалізовані мистецькі заклади потребують унікального підходу до свого розміщення на проєктування через їхню функціональну та культурну значимість. Це вимагає пошуку шляхів комплексного рішення яке б сприяло розвитку творчого потенціалу учнів у комфортному і стимулюючому середовищі.

2. МЕТА РОБОТИ

Метою роботи є дослідження основних особливостей оптимального розташування закладів середньої мистецької освіти у міському середовищі.

3. ОСНОВНІ ПОТРЕБИ ЗАКЛАДІВ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Мистецький ліцей - заклад спеціалізованої мистецької освіти, що забезпечує здобуття початкової і профільної мистецької освіти одночасно із здобуттям повної загальної середньої освіти на всіх або окремих її рівнях [3].

Освітній процес повинен відбуватися у належних та безпечних умовах здобуття освіти з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку учнів [2]. Потреба у забезпеченні доступного та інклюзивного доступу до шкіл є невід'ємним критерієм сучасного освітнього закладу. Спеціалізовані мистецькі ліцеї можна розділити за спеціалізаціями на: художню, музично-вокальну, хореографічну, театральну-циркову та змішану, при наявності двох та більше спеціалізацій. Залежно від спеціалізації та специфіки проведення навчальних процесів мистецькі ліцеї мають ряд потреб, які безпосередньо впливають на містобудівні та архітектурно-планувальні рішення.

Перш за все заклади мистецької освіти повинні забезпечувати спеціалізовані простори для навчання, творчих занять, репетицій та виставок. Для цього необхідні аудиторії, студії, театральні та музичні зали, галереї, що мають відповідати функціональним вимогам і стандартам [2]. Окремі простори для індивідуальних і групових занять, студійні майстерні для різних видів мистецтва, мають бути обладнані сучасними засобами для комфортного навчання.

Не рідкою є потреба у розташуванні у комплексі мистецького ліцею гуртожитку, або пансіону для дітей з особливими освітніми потребами, які проживають у інших регіонах України. При розміщенні у віддалених регіонах, виникає потреба також в додатковому тимчасовому житлі для вчителів та спеціалізованого наукового персоналу який забезпечує навчальний процес. Наявністю у складі ліцею спеціалізованих приміщень та навіть окремих споруд для підготовки спеціалістів профільної мистецької освіти, тимчасового житла, галерей, музикальних та театральних залів більшої місткості аргументує потребу у більшому просторі та відповідно потребу в обранні більшої за площею ділянки для проєктування ніж для звичайні загальноосвітні школи.

Також на архітектурно-планувальні та містобудівні рішення впливає потреба в забезпеченні енергоефективності та певної міри енергетичної автономності та відповідність принципам сталого розвитку навчального комплексу [6].

4. ОСОБЛИВОСТІ РОЗТАШУВАННЯ ЗАКЛАДІВ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Мистецькі ліцеї мають специфічний навчальний профіль та критерії розташування, які подекуди відрізняються від загальноосвітньої. Можна виділити ряд особливостей за однією, або за декількома з яких можна обирати місце проєктування закладів спеціалізованої мистецької освіти. На рис.1 розглянуто мистецькі ліцеї України.

4.1 Тяжіння до великих житлових утворень

Зклади спеціалізованої мистецької освіти, розташовані в житлових районах, можуть бути інтегровані в соціальне та культурне середовище громади. Це дозволяє створювати середовище, в якому мистецькі заняття стають частиною повсякденного життя, а також сприяє розвитку культурної інфраструктури району.

Взаємодія з містянами є важливим аспектом для успіху мистецьких шкіл. Наявність закладів мистецтв поруч із житловими масивами створює можливості для участі в локальних культурних подіях, що може включати виставки, концерти, театральні вистави та інші заходи. Це не тільки підвищує престиж закладу, але й підтримує активне культурне життя району.

4.2 Зосередження у міських громадських центрах та біля розвинутої міської інфраструктури

Міські громадські центри часто є культурними хабами, де зосереджені культурні і соціальні установи (музеї, театри, галереї, цирки, бібліотеки, концертні зали, культурні центри). Розташування мистецьких шкіл у таких центрах сприяє тісній інтеграції з іншими культурними заходами, створюючи можливості для спільних проєктів та культурних обмінів [4].

Заклади мистецької освіти, розташовані в районах з розвинутою міською інфраструктурою, забезпечують зручний доступ для учнів, педагогів та відвідувачів. Наявність близьких зупинок громадського транспорту, зручних транспортних маршрутів і пішохідних зон значно спрощує доступ до закладу [1]. Також виникає можливість застосування ефективних рішень для інтеграції закладу освіти міську енергосистему з застосуванням відновлювальних джерел енергії

На прикладі міста Києва проаналізовано особливості до розміщення закладів мистецької освіти до громадських центрів та біля транспортних шляхів. (Рис. 1).

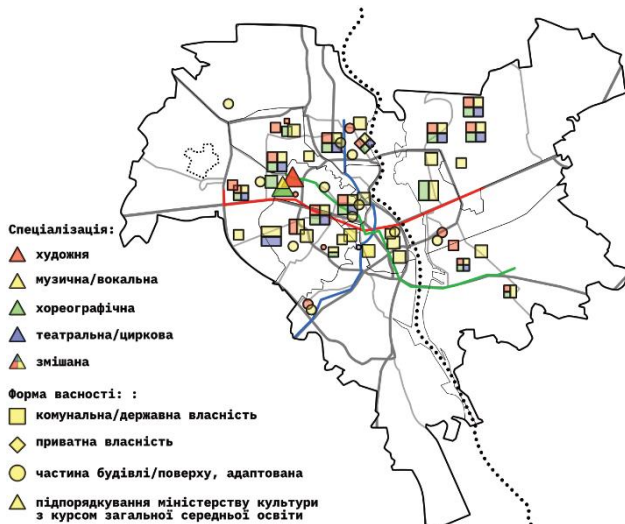

Рисунок 1. Схема розміщення закладів мистецької освіти у Києві

4.3 Розташування близько до вищих навчальних закладів галузі культури

Близькість до вищих навчальних закладів дозволяє мистецьким навчальним закладам використовувати ресурси університетів, такі як бібліотеки, лабораторії, спеціалізовані студії та виставкові площі. Це створює можливості для спільних проєктів, заходів та досліджень, що підвищує якість навчання та доступ до сучасних технологій [5].

Учні мистецьких закладів, які мають намір продовжити навчання у вищих навчальних закладах, можуть отримати

додаткові академічні і професійні поради та підготовку. Це забезпечує плавний перехід до вищого рівня освіти і покращує їх конкурентоспроможність на ринку праці.

4.4 Розташування наближено до історичних осередків, та рекреаційних зон

Розташування в історичних осередках забезпечує учням доступ до культурної спадщини та історичних пам'яток. Це може збагачувати навчальний процес, забезпечуючи учням живий досвід взаємодії з культурними цінностями, архітектурною спадщиною та історичними пам'ятками, що може бути важливим аспектом навчання мистецтвам [5].

Заклади мистецької освіти можуть використовувати природні зони для проведення майстер-класів, пленерів, творчих зустрічей та інших заходів, що дозволяє інтегрувати природні елементи в процес навчання і творчості. Мистецькі заклади можуть активно долучатися до програм охорони навколишнього середовища, реалізуючи проєкти, спрямовані на підвищення екологічної свідомості серед учнів і громади.

5. ВИСНОВКИ

Дослідження особливостей розташування закладів спеціалізованої мистецької освіти у міських просторах підтвердило, що оптимальне розміщення таких установ є критично важливим для забезпечення їх ефективного функціонування та інтеграції в урбаністичне середовище. Основні принципи вибору місць для розташування включають транспортну доступність, наближеність до громадських центрів, історичних осередків, житлових районів та рекреаційних зон.

Таким чином, успішне проєктування та функціонування закладів спеціалізованої мистецької освіти вимагає комплексного підходу до вибору місця розташування, враховуючи всі зазначені особливості. Це дозволяє забезпечити їх ефективну інтеграцію у міське середовище та сприяє розвитку творчого потенціалу учнів у комфортному і стимулюючому середовищі, яке адаптоване до сучасних вимог.

Список літератури

- [1]. Планування і забудова територій. К. : Мінрегіонбуд України, (Державні будівельні норми України). ДБН Б.2.2-12:2019. - Чинний від 2019-10-01. К., 2018. 177 с.
- [2]. Будинки і споруди. Заклади освіти. К: Мінрегіонбуд України, (Державні будівельні норми України) ДБН В.2.2-3:2018. - Чинний від 2018-04-25. К., 2018. 66 с.
- [3]. Положення про мистецький ліцей: Постанова Кабінету Міністрів України, від 23 грудня 2020 р. № 1313
- [4]. Архітектурна типологія громадських будинків і споруд : підручник / Л.М. Ковальський, А.Ю. Дмитренко, В.М. Лях [та ін.]; КНУБА, ПолтНТУ. – К. : Інтерсервіс, 2018. – 484 с. : іл.
- [5]. Містобудівне проєктування. Частина II: Проєктування структурних елементів міста. Навчальний посібник /Г.П. Петришин, Б.С. Посацький та ін. Львів, Вид-во Львівської політехніки, 2017. 288 с.
- [6]. Містобудування. Довідник проєктувальника. /Панченко Т.Ф. К., Укразхбудінформ, 2001. 192 с.